

Kniha „
sení a vyl
nejší“ byl
naposána i
cisáře Ka
Tiskem v
otřásla tel
jevila, co
vení Nov
slavené
z pahnácti
a pustose
zločinů, k
mě Indijs
„jež nad
ské lbezn
se zdálo,
šinu lidst
svolal. Mě
Las Casas
dařený a
nělé zbroj
lvi dlouhý
a nic jiné
nechtějí, i
piti.“

Las Ca
ornát věrc
právem h
koloniální
jež plati
malisnus
mem kap
Las Ca
přinos i k
a rovnopi
podnětem
českého p
Autor J
Las Casas
ville ve S
stýkal s r
ho kapitá
lumbus a
synem Di

V. n. s. n. n. p.
světlu veřejnosti znova vydávám, na pochv-
jša, že světlu vzdělanému přemilá tato moje
a, kterouž i spisy jinými, nikterak nedůležitý-
ati usilují. Zdráv buď a dobré myslí, čtenáři,
mnkoliv jsi, a toho, jenž oblast moudrých ctí,
podporuji.

BARTOLOME DE LAS CASAS

O ZEMÍ I
INDIJSKÝCH PUSTOŠENÍ

A VYLLIDŇOVÁNÍ

ZPRÁVA KEJSTEJŇOVÁNÍ

Pla, Lid. DENŇOVÁNÍ
1954

O ZEMÍ I INDIJSKÝCH PUSTOŠENÍ

A VYLLIDŇOVÁNÍ

Roku tisícého čtyřístého devadesátého druhého Indie nalezeny a objeveny byly; následujícího roku začaly býti obyvány Španěly křesťanskými tím způsobem, že (jest tomu nyní čtyřicet devět let) jisté Španělů množství tam se vydalo. Nejprve však přistáli u Ostrova Španělského,*) který zajisté přirodný jest a pro velikost svou a dlouhost, neboť měří šest set mil v obvodu, byl onoho času slavný. Se všech stran pak obklopen jest ostrovy téměř bez čísla, které, jak jsem viděl, byly lidstvem a obyvatelstvem domácím tak hustě zaplněné, že sotva by bylo možné nalézati na celém světě jiný kraj obyvatelů tak mnohými oplývající. Země pevná pak, která jest vzdálena od tohoto ostrova 12 set padesát a několik mil, do dlouhosti se táhne, která při břehu moře činí přes deset tisíc objevených mil; tyto země jsou již objevené a postupem času mnohé další odkrývány jsou, všechny lidu plné jako úly. A takové množství tyto kraje obývá a v nich sídlí, až se zdá, jako by Všemohoucí do těchto končin byl shromáždil a povolal větší část lidstva.

Lidé tito, kteří pro množství sečení býti nemohli, tak od Boha stvořeni byli, aby v prostotě se radovali, Isťivostí, obmyslností a zlovile veskeré prosti jsouce a nečinnostem těmto odklonění, přitrozených pánů svých nejposlušnější a jim nejvěrnější; vůči samotným pak Španělům, kterým jako poddání slouží, jsou pokorní, trpěliví a mírumilovní; a posléze, aby odvrázení od svárů

*) Dnešní zeměpisná jména i jiné informace najde čtenář v II. díle (Data zeměpisná a dějepisná), jenž začíná na straně 133.

Kriha
šení a v
nejší" b
napsana
cisare K
Triskem
otřásala
jevila, C
veni Ne
slavené
z patná
a pust
zločinů,
me Ind
„jež nac
ské lbe
se zdálo
šinu lid
svolal. I
Las Cas
darený
nělé zbr
lvi dlou
a nic ji
nechtějí
piti.“
Las C
ornát ve
právem
koloniál
jez platí
nialismu
mem ka
Las C
přinos i
a rovno
podnět
českého
Autor
Las Case
ville ve
stýkal s
ho kapit
lumbus a
synem I

a všelikého buřičství, a prosti vši pomstychtivosti žili.

Lid tento jest velmi útlý a těla velmi chatrného a povětří tamní tak oslabující a nesejné, že těžkou práci sněsti nemůže; a lidé při robotě za několik málo let posléze velmi snadno nějakou nemocí umírají; neboť ani knížat a pánů našich dětí, které u nás v blahobytu a všeho dostatku vyrůstají, nad zrozeze jejich sprostných zemědělců jemnější a útlejší nejsou. Národ tento jest velmi chudý a všeho postarádající, po dočasných statcích nebažící, a proto nikterak pyšný; ani cizádostivý. Takovým vpravdě živí se pokrmem, že potrava Svátých otců v poušti skrovnější a méně jemná nebyla. Oděvem jejich jest nahota a toliko hanbu svou přikrývají houmi jednoho lokte dlouhosti nebo látkou zděli nejvýše loktů dvě, kteráž jim slouží za šat nejslavnostnější a nejlepší. Ke spánku uléhají na rohožku, a ti, kteří bohatší jsou, užívají jako lože sítě čtvercové, za uzly na rozáčk přivázané a zavěšené, kteroužto obyvatelé ostrova Hispanioly v řeči své nazývají Hamekas. Lidé tyto nadání jsou myslí bystrou a učelivou; lid jest učelivý a veškeré vzdělanosti schopný a k přijetí svatého našeho katolického náboženství vlezpůsoblivý; a nikoliv také nešikovný v přijímání dobrých mravů, neboť tolika překážkami jako ostatní lidský rod od nich odváděni nejsou: takže když i jen letmo okusí prvního, smíne-li tak říci, sousta vřry, takovou touhou a zápalem k přijímání Svátostí církvě a k obcování službám Božím unášení jsou, že i samotným duchovním největší a jedinečné trpělivosti třeba jest, aby horlivosti takovéto obstáli. A abych s tímto skoncil, často jsem z úst Španělů samothých (kteří dobrou povahu u nich rozpoznanou popřítí nemohli) slyšel, že toliko Boha poznání třeba jim jest, aby lid tento byl celého světa nejlepší.

Na ovečky tak mírné a řečenými vlastnostmi od Všemohoucího nadané, jako tygři, vlci a nejukrutnější lvi dlouhým hladem sužovaní Španělé vtrhli, a od oněch dob po čtyřicet let nic jiného nedělali a item nic jiného dělali nechtěli a do dnešního dne ničím jiným se nezabý-

vají než vražděním těchto nebohých, které rozličnými,

do té doby nikým nevidanými a nikde neslychanými druhy mučení a sužování (kterých jistá část dále popsána bude) tak lidský a lidé tisknou a drásají, že ze tří milionů domácích lidí, které jen samotný ostrov Hispaniola obsahoval, sotva tři sta zůstalo. Ciba pak ostrov, který se prostírá dlouhostí jako z Valladolidu do Říma, opuštěn již a neobdělán v sсутinách leží. Ostrovy Svátého Jana a Yamaveu, oba velké a kdysi úrodné, viděti lze opuštěné a zpusťšené. Item tak ostrovy Lucayské, které sousedí s onou částí Hispanioly a Cuby, která k severu hledí, a kterýchž počet šedesát nebo kolem šedesáti jest. Také ostrovy obecně Ostrovy Obrů zvané a jiné, z nichž ten, který méně úrodný byl, úrodností předtěl zahradu královskou v Hispanii (aniž nejlepší a nejzdravější umírněnosti povětří se mu nedostávalo) již všeho obyvatelstva zbavené jest viděti; kdyžtž přes pět set tisíc lidí v krajinách těchto (před vpádem Španělů) zde žilo; z části vraždami vyhlazeni, z části násilím odvečeni byli, aby pracovali v dolech ostrova Hispaniola, který bez obyvatelstva původního zůstal. Když loď kterási tyto ostrovy navštívila, aby po kosení paběrky sebrány byly (neboť křesťan kterýsi počestný, zbožnosti a sílováním byv pohnut, nebezpečnou tuto cestu podstoupil, aby několik alespoň duší k poznání Ježíše Krista přivedl), toliko jedenáct lidí, které jsem sám viděl, bylo nalezeno. Další ostrovy, počtem třiceti, jež kolem ostrova jménem Svátého Jana nazvaného leží, o všechno obyvatelstvo oloupeny jsou. Kteréžto ostrovy přesahují dlouhostí dva tisíce mil a přece jsou všechny vylištěné, a pozůstaly bez obyvatel, osídlenců a domácích lidí.

A pokud země pevné se dotýká, jisti jsme, že naši Španělé lidskými, krutými a bezbožnými činy svými vylištěli, zplenili a v poušť uvedli deset království většino rozsahu než celé Španělsko, pod čimž i království Aragonské a Portugalské jest zahrnuto, které čimí dlouhostí dvakrát vzdálenost z Valladolidu do Jerusalema, což jest dva tisíce mil.

My pak jako jisté prohlásiti se odvažujeme, že v čase
oněch čtyřiceti let, za kterých v oněch krajích Ibero-
vé hrůzovládu svou provozovali, nespravedlivě přes dva-
náct milionů lidí (v čemž započtení jsou muži, ženy a
děti) zahubeno bylo. A nedomnívám se, že bych pravdě
křivdil, kdybych řekl, že přes patnáct milionů lidí daň
smrti životu zaplatilo.

Do dnešního dne viděti lze v bědné trosky obrácené
země, nad něž sotva které na světě lidnější byly.

Ti, kdož od dálných břehů Španělska k těmto ostro-
vům připluli a kteří křesťany byti se chlubili, obzvláště
vám připulí a kteří křesťany byti se chlubili, obzvláště
dvěma způsoby se jali ubohý tento národ s povrchu
zemského shlazovati a mýti. Z nichž prvý jest nespra-
vedlivá, krutá, krvavá válka, kterou vedli. Druhý způ-
sob jest v tom, že vraždili všechny, kdo se pokoušeli
pouta neřestného tohoto zaježí zlomiti a někdejší svobo-
dy znovu získati (což učinili dychtli a před se brali přa-
vě nejvznešenější z nich, a muži zdatní a stateční).
Z obyvatel nepravostnou válkou vyhubených doptáli to-
liko ženám a dětem na živu zůstati; potom však na ně
vkládali jho tak sladké, že život dobytčat horší není.
Pod tyto dva hlavní druhy hrůzovlády lze shrnouti pod-
řadné druhy nekonečného počtu způsobů, jakých užívali
k hubení a ničení tohoto národa.

Jediným účelem a cílem tohoto španělského ničení ne-
konečného množství oněch lidí bylo zlato; a snaha Špa-
nělů, aby v krátkém čase zpodobnuše jakoby jediným
skokem dosáhli postavení a hodnosti, jež jim nepřístu-
šely. A posleze, abych to in summa řekl, jejich lakota
a cizířadost, nad něž horší skoro nelze vymysleti; dále
celé této věci rukojet poskytla neuvěřitelná bohatství
oněch zemí a pokora a trpělivost obyvatel, jež přístup
k zemím snadnější učinila. Neboť v takovém opovržení
Indijce měli (pravdivě mluví o věcech, které jsem vi-
děl), že s nimi zacházeli ne jako se zvířaty (a kéž by se
Bohu líbilo, aby s nimi jednali alespoň jako se zvířaty,
a aby si jich jako zvířát cenili!), ale jako s odporným
hnojem a blátem s nimi nakládali. A tak o jejich duši

a život starostlivi byli, že řečený počet Indijců, o věške-
ru viru a o Svátosti připravený, život za smrt vyměnili.
A na pravdě nemění, než co před tím řečeno, se zaklá-
dá (což ani samotní hrůzovládcí a kati bez stigmatu lži
popřítí nemohou), že Iberové od Indijců nikdy žádné
újmny neutrpěli, ba naopak spíše jako s nebe sestoupivší
zbožňování byli, pokud nekonečnými křivdami, násilným
mučením a bezprávným vražděním svých soukmenovců
z omny vyvedeni byvše, Indijcí nebyli donuceni sáhnouti
ke zbraním.

O ostrovu Hispaniola

Na tomto ostrovu, u něhož, jak jsme řekli, Španělé
prvně přistáli, vzala svůj počátek krvavá vraždění a ne-
štěstí lidí; ženy totiž a děti Indijcům násilím brali, aby
jim sloužily, a zle jich užívali, skutkem tělesným s nimi

Kniha
šeni a v
nejší" b
napsána
cisare K
Triskem
otřásla v
jevila, c
veni No
slavené
z pahác
a pustic
zločinů,
mě. Indi
"jež nad
ské lbez
se zdálo,
šinu lid
svoval. A
Las Casa
dařený a
něle zbro
tví dlouh
a nic jiri
nechtějí,
piti."

násilně hřešice; jejich živobytí pak, opatřené s velkou námahou a velkou prací, jim vyjídali, nespokojíce se tím, co jim jeden každý z nich zdarma dával podle sil svých a možností, které povždy velmi skrovné jsou, (neboť jen co nejnmutnějšího k životu jest třeba, bez jakéhokoliv přebytku v domě chovají); ale co třem indijským rodnám, z nichž každá čítá deset lidí, k obživě na celý měsíc stačí, jeden Španěl za jediný den obžermě a nad čílověcí potřebu jim snědl. A tak tímto zly krušením a takovými útrapami a násilím sužování začali poznávat, že takoví lidé z nebe posláni nebyli. A proto počali jedni potraviny a jiní ženy a děti ve skryších ukrývat; jiní zase, aby se vyhnuli lidem tak tvrdých a hrozných způsobů, vyhledávali horské srázy. Iberové je pochytávali a nejen pěstmi je tepali a dyčkami a zločinými ranami holi je zastavovali, ale ani se neostýchali násilné ruce vztahovati na představené obcí a států. A tak dalece zasia jejich troufalost a nestoudnost, že kterysi hejman nášili učiniti se odvážili manželce nejmocnějšího krále všeho ostrova. Od onoho času pak počali Indijci přemýšleti, jakým způsobem a kterak by Španěle ze svého kraje vypudili; a ti, kdož již déle vydržeti nemohli, sáhli ke zbraním. Leč jaké, Bože dobrý, zbraně to byly? Podobnější jest jejich zbraň i zbroj rákosím, s nimiž si hrají chlapi na vojáky, než zbraním mužů.

Což vidouce Španělé, sedící na ušlechtilých koních a dobře opatření meči a dřevci, započali s krvavými svými řezání a válečnými úskoky; a projíždějice městy i vesnicemi, žádného věku ani pohlaví ani rodiček ani žen těchtony nešetřili, ba životy jim otevírali a za živa na krusy je trhali. A fanty pokládajíce zároveň se sázeli a předstihovali, kdo jedním mávnutím meče čílověka v pase rozpáře nebo rozpoští; nebo kdo s větší dovedností stěhlím hlavu čílověka v trup zmrzačený změní, anebo věru kdo s větší plíi dokáže špičku meče hroužiti do lidských vnitřností.

Pacholáčka rvali za nohy od prsů matek, a jejich nevinné hlavy tříštili o skály; jiné zase, nikoliv bez žertov-

ných poznámek, do řek pozpátku vrhali, a svědeckví ukrutnosti a nelidskosti své vydávali posměšným voláním, kterýmž vybízeli padající těla, aby tančila; jiná díka zase zároveň s matkami špicím nelidských svých mečů vydali na pospas.

Dubové šibenice budovali, široké, ale tak nízké, aby nohy zvešených málem země se dotýkaly; z kterýchžto šibenic jedna každá, jak říkali, na počest a k poctivosti Spasitele našeho a jeho Apoštolů, třinácti osobám byla určena; a příloživše oheň k zvešeným, za živa je na popel páhli.

Těm pak jatým, které na živu ponechati chtěli, paže napolo utnali a s rukama bezvládně visícíma je propouštěli s tímto za útek pokáráním: Zanešte tento dopis s touto zprávou těm, kteří se nám vyhýbají, v horách se schovávajíce.

Takovouto smrtí pak běžné pány i šlechtice mořili: z tyčí vidlovitě rozsochatých zdělali rošty a pod nimi

Kniha, šeni a vy nější" by napsána císaře Ka Tiskem v otřásla te jevila, co veni Nov slavené z pahnačt a pustose zlocim, k mé Indii "Jež nad ské lbezt se zdálo, šnu lidst svolal. M Las Casas dařený a nělé zbroj lvi dlouhy a nic jiné nechtějí, piti."

Las Casas ornát věr práven k koloniální jež plati nialismus mem kap Las Casas přinos i k a rovnopodněm podnětem českého p Autor Las Casas ville ve S stýkal s r ho kapitálá lumbus a synem Di

malý oheň rozdělávali, a ubožáci na roštech pomalu, s velkým nářkem a v zoufalství utrpení duši svou vypouštěli.

Viděl jsem na jednom místě čtyři nebo pět z mocnějších pánů na takové rošty položené a spalované; a ne-daleko bylo viděti dva nebo tři další rošty postavené k týmní účelům; a když se pálení stávali velkým křikem tam slyšitelným hejtmánovi obtížnými a v klidu ho rušili, kázal hejtmán, aby byli do smyček pověšeni a uškr-ceni. Hejtmánův biřic však, jenž horší byl kata, který nebohé páčil (a znám jméno biřice i jeho příbuzné v Hispalií) zabránil, aby se tak stalo, a místo toho dal do jejich út vložiti roubíky, aby nebylo nářky slyšet, a sám dříve přikládaje zůstal na místě, až k jeho libosti upečení duši vypustili. Těchto a jiných nesčíslných věcí svědky jsou oči mé. Protože pak věru všichni, kdož možnost měli, jako moru se vyhýbali čeledi tak ne lidské, vši zbožnosti zpronevěřené, lidského rodu zhoubkyni a nepřítelkyni, a v horách úkryty vyhledávali, Španělé psy lovecké a lité tak využívali, aby Indižce na první pohled a bez prodlení nejmenšího času rozsápali a sehltili jako vepře. Tito psi velké zpuštění a zla páchali. A protože někdy, (zřídka však) Indižci spravedlivým přirozeným právem k tomu vedeni, některé Španěle zabili, Španělé mezi sebou takový zákon vyhlásili, že za jednoho zabitého sto Indižců bude dáno k zavraždění.

O královstvích, ježto ostrov Hispaniola obsahoval

Tento ostrov Hispaniola obsahoval pět převelkých království a tolikéž velmocných králů, jichž byli poslušni ostatní páni, kterých počet byl bez čísla. Bylo také několik kraji, kterýchž páni žádného z oměch králů za vyššího neuznávali. Z těchto království jedno bylo nazýváno Magua, což znamená rovina. Tato rovina jest věc nad jiné ve světě pozoru a poznání hodná, a s podivením

se spatřuje; neboť od poledne k půlnoci na osmdesát mil se prostírá; šířkosti pak jest věru pět, osm a na některých místech deset mil. Se všech stran pak jest horami velmi vysokými uzavřena a obklopena. Rovinu tuto svažuje více než třicet tisíc řek a pramenů, z nichž dvanáct velikosti nezádá slavným oněm řekám Ebru, Duenu a Guadalquiviru. A všechny řeky a prameny, které vyvěrají z hory, jež se svažuje k západu, (a jejich počet jest dvačet tisíce), jsou na zlato přebohaté. Touto horou ohraničena jest provincie Cibao, podle které doly Cibaoenské jsou pojmenovány, (z nichž pochází ono výtečné a čisté zlato, u nás dvačítí čtyř karátovým zvané). Král a vládce tohoto království slul Guartonex, kterýž měl pod svou svrchovaností vasaly a pány tak mocné, že jeden každý z nich mohl ke službě krále Guartonexu přivést šestnáct tisíc vojáků. Ze kterýchžto pánů některé jsem znal. Tento král byl přeochoťný a velkou mravností nadáný, povahou svou mírumilovný a králem Kastilie velmi oddaný; řečeny král svým poddaným uložil a nakázal, aby jeden každý z nich nádobu z rohože upletenou, kteráž se cascadeu, to jest zvoněk nazývá, zlatem nappěnou Španělským dával; když postupujícím časem toto plnit nemohli, přikázal jim, aby rozpůlívše nádobu ve dvě, jednu část nappňovali. Obyvatelé tohoto ostrova totiž skorem žádou známost ani zkušenost v kutání zlata z dolů neměli. Kasika Guartonex se nabídl ke službě Kastilského krále pod tou podmínkou, že mu bude dovoleno, aby dal obdělávati půdu mezi přístávem Isabella, kde Španělé prvé přistřeší svého pobytu sobě zbudovali, až k městu Svatého Dominika, což jest padesát mil dlouhosti. Říkal totiž, a řeč tato se nikterak pravdě nepřičila, že jeho poddaní nemají ve zvyku, aniž jsou zběhlí, zlato z dolů dobývati. V těchto slibech by byl snadno, jak vím, a plně stál, a z tohoto výnosu přes tři miliony kastilských korun Král by byl přijímal, a na onom ostrově padesát měst větších Sevilly by dnes bylo možno zříti.

Jakou odplatu však a odměnu dali králi tak laskavě-

od zlého k horšímu
skými svými činy a
A tak od vstupu
den osmnáctý měsíc,
až do roku třicátého,
úplných let, konce i
kravené ruce a me
mlích pevné země vi
což jest kraj, který
i pět království, kter
ani žrmosti.

Všechen tento kraj
spalis, Valladolid, Caesaris Augusta a Faventia, Bar
celonu v to počítají; a v řečených městech dnes tolik
lidu není, a tolik ho ani mebylo v době, kdy tato města
byla v největším rozkvětu, kolik lidí Bůh dal do omoho
kraje, který měří obvodem přes tisíc osm set mil. Za
oněch dvanáct let na řečené pevné zemi zděli 480 mil Špa
nělé zavraždili přes čtyři miliony mužů, žen, mladistvých
a dětí dohromady mečí, kopími a upalováním na svých
výbojích (tak to totiž nazývají), které však horší jsou
než nájezdy Turka ke zkáze Církve Katolické směřující;
válkami nepravostnými, které nejen Božská, ale i lidská
spravedlnost zatracuje, mečí, dřevci a ohněm je hubili.
A ti věru, kdo v otroctví pomřeli sužováním a útiskem
obecným, v tomto počtu obsaženi nejsou.

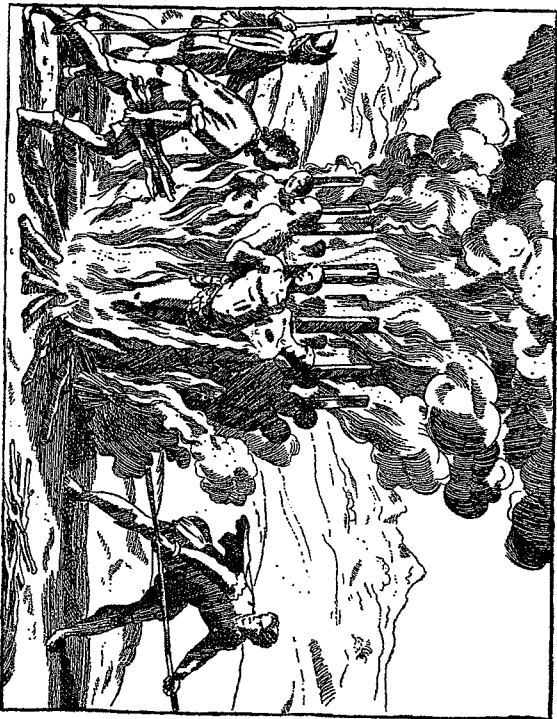
Není lidského jazyka, vědění, umu, který by dokázal
vyhláti ohavnost těchto zlosynů, zločinů, které páchali
tito úhlavní nepřítelé státu, ba všeho lidstva v rozlič
ných krajích rozličným časem; aniž je na světě dostatek
síly a času a papíru, aby bylo možno vysvětliti okol
nosti, které zločiny učinily ještě těžšími. Přece však o ně
kolika jednotlivostech z několika krajů promluvíme s tím
slavnostním prohlášením a pod tou přísahou, že se ne
domníváme, že z každého tisíce alespoň jeden případ
obsáhneme.

namotné překonávali dřábel
enmi.
Španělsko, což připadlo na
řečeného roku osmnáctého,
čas v sobě obsahuje deset
zím a vraždám, které za
ů páchaly ve 450 zhruba
ka a v okolních místech;
ě pojati mohl čtyři nebo
vdala Španělsku velikostí

ší nad města Toletu, Hi
spalis, Valladolid, Caesaris Augusta a Faventia, Bar
celonu v to počítají; a v řečených městech dnes tolik
lidu není, a tolik ho ani mebylo v době, kdy tato města
byla v největším rozkvětu, kolik lidí Bůh dal do omoho
kraje, který měří obvodem přes tisíc osm set mil. Za
oněch dvanáct let na řečené pevné zemi zděli 480 mil Špa
nělé zavraždili přes čtyři miliony mužů, žen, mladistvých
a dětí dohromady mečí, kopími a upalováním na svých
výbojích (tak to totiž nazývají), které však horší jsou
než nájezdy Turka ke zkáze Církve Katolické směřující;
válkami nepravostnými, které nejen Božská, ale i lidská
spravedlnost zatracuje, mečí, dřevci a ohněm je hubili.
A ti věru, kdo v otroctví pomřeli sužováním a útiskem
obecným, v tomto počtu obsaženi nejsou.

Není lidského jazyka, vědění, umu, který by dokázal
vyhláti ohavnost těchto zlosynů, zločinů, které páchali
tito úhlavní nepřítelé státu, ba všeho lidstva v rozlič
ných krajích rozličným časem; aniž je na světě dostatek
síly a času a papíru, aby bylo možno vysvětliti okol
nosti, které zločiny učinily ještě těžšími. Přece však o ně
kolika jednotlivostech z několika krajů promluvíme s tím
slavnostním prohlášením a pod tou přísahou, že se ne
domníváme, že z každého tisíce alespoň jeden případ
obsáhneme.

O Novém Španělsku obzvláště

Mezi jinými řežemi způsobili i tuto v převelikém městě
Chohula, které pojímalo přes třicet tisíc rodin. Všechna
knížata tohoto kraje i okolních míst a kněží s nejvyš
ším svým veleknězem vyšli Španělským slavnostním prů
vodem uctivě v ústrety; aby je pak obzvláštní počtou
uctili, zařadili je doprostřed průvodu a pak je uvedli
jako hosty do připravených domů velmožů a prvních
hodnostářů města. Tam potom Španěle pojali úmysl ře
že nebo potrestání (jak tomu říkájí), aby krutostí svých
ohavných činů všechny končiny kraje hrůzou předěsili.
Ve všech totiž krajích, do kterých vtrhli (což nutno jest
vědět), toto ve zvyku měli, že ihned při prvním přistá
ní nebo příchodu velikou řež způsobili, která by mřmře
tyto ovečky roztrásla strachem španělským. I poslali

K
šen
nej
nap
cisa
Tisl
otřá
jevi
ven
slav
z př
a p
zloc
ně
jez
ské
se z
simu
svol
Las
dare
neže
lvi c
a m
nech
piti.
Lá
orná
práv
koto
jez
mal
mem
La
přín
a ro
podr
cesk
Au
Las
ville
styk
ho k
lumí
syné

k představenému kraje a k urozeným města a všech tam podmaněných míst, aby se dostavili k nejvyššímu pánu. Když se pak shromáždili a dostavili k rozhovoru s vůdcem Španělů, byli ihned zadrženi a jati dřívě, než je kdo mohl varovati. Žádali pak od nich šest tisíc Indijců, kteří by nesli jejich zavazadla a náklady; když přišli, byli shromážděni a zavřeni ve dvorech domů. Soucitu největšího byl hodný pohled na ubohé lidi, chystající se k nesení španělských břemen. Nazí přicházeli, jen s přirozením pokrytým, přes rameno majíce síť s chudým chlebem; všichni lehali na zem s šíjí skloněnou, a ne jinak než ovečky mírně vydávali se mečům na pospas. Když byli takto shromážděni ve dvorech, část Španělů ozbrojených vrata obsazuje, aby odehnala ty, kdo by se jim přiblížili, ostatní Španělé pak meči a dřevci mírně tyto ovečky bijí tak, že z jejich vůle ani jediný smrti neunikl; po uplynutí dvou či tří dnů však někteří, kteří se skrývali mezi těly mrtvých (kterých bylo tak mnoho), krvácející a krví zbrocení Španělům se na milost vydali, a ve vši pokore o slitování a odklad smrti úpěnlivě prosili. Než žádným milosrdenstvím či slitováním nedojati všechny na kusy rozčtvrtili. Všechny velmože pak v poutech držené (kterých počet činil přes sto) hejtmán kázal ke kůlům do země vraženým přivázati a za živa upáliti. Král celého kraje však unikl a provázen třiceti nebo čtyřiceti muži se uchýlil do chrámu, který malé tvrzi nápodoben byl, a Quu v jejich řech nazýván jest, a tam se hájil valnou část dne. Než Španělé, z jejichž rukou nikdo neunikl, obzvláště pokrud šlo o indijské muže zbrojné, přiloživše oheň k chrámu, spálili všechny, kdo tam byli. Křežito umírajíce v takovátoto slova a nářky propukli: »O zkažení lidé, čím jsme vám ublížili, že nás vraždíte? Jděte, jděte, do Mexika pítte, kde nejvyšší náš pán Montexuma pomstu na vás vezme.« Vypráví se, že když Španělé byli zaměstnáni tímto hrozným dílem, vraždíce pět nebo šest tisíc lidí, jejich hejtmán naplněný největší radostí propukl v tento zpěv:

*Mira Nero di Tarpeya a Romo como se ardia
Gritos dan niños, y viejos, y el de nada se dolia.*

To jest

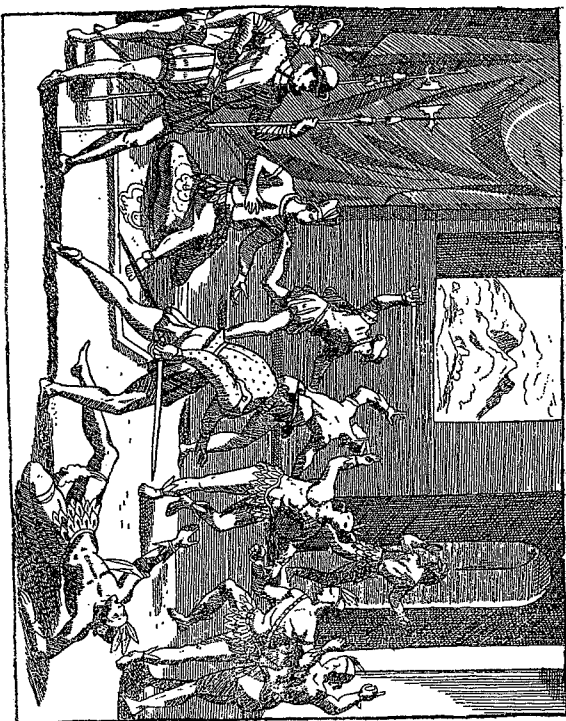
*S Tarpejské skály kdýž na římský požár se díval
Nero sám slyšel nářky, leč srdce se nepohnalo.*

Prevelkou řež také ve městě Tepeaca způsobili, které nad přeřčené vyniká rozlohou a počtem domů. Zde neslýšný počet lidí za mnohých krutých okolností osřím meče zbavili užítku života.

Opustivše Cholulu odebrali se do Mexika, jehož král Montexuma jim poslal vstříc nesčíslné dary po místodržitelích a velmožích, kteří cestou říznými drutry her vydávali svědectví, že návštěva jest vítána. Když pak dospěli k sluhění hrázi, kteráž se táhne v délce dvou mil, poslal jim král v ústrety svého bratra. Byl provázen mnoha urozenými muži, kteří přinášeli darem množství věcí zlatých a stříbrných a vyšívaná roucha. Od městské brány pak je doprovázel sám král, nesený na zlatých nosítkách, s celým svým dvořanstvem až k paláci, který pro ně byl přichystán. A ještě téhož dne, jak mi bylo vyličeeno od některých z těch, kdo byli přítomni, jistou lští jali velikého krále Montexumu, kterýžto se ničeho méně neobával, a k jeho střežení položili osmdesát vojáků; potom byl na nohou spoután řetězem. Než ze všeho spáchaného, co přecházím a co jest v mlčení zahrabeno (o kterýchžto věcech mnohé by bylo pověděti), jedno jediné, čeho jest třeba věděti, zde vypovím. Když se vrátil hejtmán Španělů vypravil k mořskému přístavu, aby potřel kteréhosi španělského hejtmána, jenž ho válečně stíhal, a zamechal k střežení krále Montexumu jiného hejtmána se sto nebo něco více vojáků, přišlo těmto strážným na mysl, spáchati něco paměti hodného, aby strach z jejich krutosti v těchto provincích tím více vzrostl a se rozmohl; kteréhož prostředku, jak jsem řekl, přecasto užívali.

Mezitím všechna šlechtta tohoto města, veškeré královstvo dvořanstvo i lid sprostý na nic jiného nepomýšleli, než kterak různými hrami a kratochvilemi obveselovati mysl svého zajatého krále a ve věznění jeho ho utěšovati. Mezi jinými slavnostmi i toto jedno bylo, totiž skákání a tance, které pořádalí nočně na všech křižovatkách a náměstích města; kteréžto tance jmenují ve své řeči Mitoły, jako ostrované tyto tance nazývají Arsyty. K těmto tancům snažejí všechno své bohatství, šatý a šperky, jsouce této věci cele oddaní; nemají totiž většího znamení a výrazu radosti. Také urození a princové z královské krve, provozovali jeden každý podle vznesnosti své řečené tance v okolí domu, ve kterém jejich Král a Pán byl držán. V místech řečenému paláci nejbližších bylo asi dva tisíce šlechtických jinochů, kteří byli všichni syny nejmocnějších celé Montexumovy říše. K těm se odebral hejtman Španělů s nějakým počtem vojáktů, a jiné poslal na ostatní místa, kde byly konány další tance, jako by tak činili toliko za účelem přihlížení a dívání se. Hejtman však jim byl poručil, aby v určitou hodinu na tyto tanečníky udeřili, a sám, blíže se k jinochům zabraným v tance, řekl: »Jménem svatého Jakuba, na ně!« Na tato slova všichni se jali dobytými meči tato nahá a jemná těla otvírali a krev uslechtilou prolévati, takže ani jediný nezůstal. A když ostatní na ostatních místech tentýž zločin spáchali, převléké usmrtní a zároveň bol se zmocnily tohoto království. A pokud svět světem bude, nebo oni sami nezalynou, nepřestanou tohoto dne vzpomínati a oplakávati, a neustanou ve svých Arsytech a zpěvích železi záhuby a zákazy letorostů nejstarší šlechtý celého království, kterou se tolik honosili.

Indijci, vidouce tuto neslýchanou ukrutnost a nepravost, spáchanou na tak velkém počtu nevinných, i když s největší třeplivostí byli snaželi nespravedlivé věznění svého krále, od kterého měli rozkaz nepozvedati proti Španělům zbrani, v celém městě do zbraně nastoupili a na Španěle udeřili, ze kterých mnozi byli ranění a

ostatní stěží vyvázali: a tu ti, kteří byli v paláci, příložíře dýku k hrudi krále, smrti mu hrozili, nenakázali oknem svému lidu, aby ustal od obléhání domu. Než Indijci, oslychajíce pro tuto chvíli rozkazů krále, vůdce sobě zvolili, kterého postavili v čelo všech vojáků. A protože vrchní hejtman, který se byl vypravil k přístavu, jako vítěz se vracel a přiváděl mnohem větší počet Španělů, než byl odvedl, upustili na tři nebo čtyři dny od bojů, až by vstoupili do města. Tehdy Indijcové, sebravše a shromáždivše převeliké síly, tak dlouho a tak utrpitě bojovali, až se Španělé, o záchraně své zoufale počybujíce, rozhodli za hluboké noci k ústupu zatroubiti a město opustiti. Když toto věšlo ve známost Indijců, převeliký počet Španělů na přechodech přes bažiny zbraněmi zahubili ve válce nejvyšší oprávněné a svatě pro přičiny shora řečené, které by každý pocitvý soudce musel uznati za spravedlivé. Později arci Španělé znovu se shluknuvše a v houf se srazivše o město zahájili boj, za

kterého páchali hrozná a děsivá řeže, a ukrutně povraždili nesečslný počet lidí. Mnohá knížata pak ohněm zahubili.

Když byli spáchali tyto ohavné řeže v městě Mexiku a v jiných městech vzdálených od Mexika deset, patnáct a dvacet mil, tyranie tato a mor tento se vydaly k zamoření, nakažení a vyhlazení provincie Panuco. Ohromující byla v těchto krajích lidnatost a ne méně ohromující byly řeže, jež tam byly spáchány. Tímže také způsobem rozchvátili provincie jménem Tutepeca, Iplilingonium a Columa, z nichž nižádná není menší království León a Kastilie. Věc velmi nesnadná, ba přímo nemožná by byla, popsatí porubání a ukrutnosti v těchto provinciích spáchané, a hnus a ošklivost by to čtenáři plodilo.

Jest nutné poznamenati, že pod žádnou jinou zámminkou nevrhli do těchto krajů a neničili země Indijců, které pro množství lidu by byly musely působiti radost všem skutečným křesťanům, než pod zámminkou, že je chtějí uvéstí v poddanství; ihned při příchodu totiž je nutili slibiti králi Španělska poslušnost a složití přísahu věrnosti, a neučinili tak, smrtí a otroctvím jim hrozili. Ti pak, kteří rychle nepřicházeli, aby dosti učinili rozkazům tak nepravostným, a vydali se v ruce lidí tak nespravedlivých, krutých a zvířecích, za rebely byli vyhlášováni a křivě naříkáni z tohoto zločinu před Králem, Pánem našim; neboť zaslepenost těch, kdo byli postaveni nad Země Indijské, nedopustila, aby viděli a chopili nejzjevnější základ práva: Nikdo rebelem není, ani rebelem zván býti nemůže, nebyli-li předtím poddaným. Nechat již uváží a rozsoudí křesťané, kteří mají nějakou znalost Boha a zákonů lidských, zda srdce lidu vlastním Pánům poddaného, v dědičné a volné zemi zjičného mohou býti získána a vzdělána náhlými poselstvími takovými: Podrobo se cizímu zahraničnímu Krásti, kterého jste nikdy neviděli a o kterém vám nikdy nic řečeno nebylo, sice vás rozsápe na kusy; a také, jak zkušenost učí, slovem nad čin rychlejší nebyli. A což

nejhrůznějšího jest, právě ty, kteří poslušnost přisahají, podrobují ve službu a otroctví nejtěžší, a k hořkostem přivádějí život jejich robotami nejhorsšími ve všelikém díle; takže jejich utrpení a osud jsou horší osudu těch, kteří od meče zahynuli. A nakonec s ženami i s dětmi a s celým rodem hymou. A stane-li se, že Indijeci, hrozbami a ukrutnostmi přestrašení, se podrobí vládě cizího zahraničního krále, což oni slepí služebníci ctižádosti a žábejské lakoty nevidí, že se neopírají ani o božské ani o lidské právo? Když takové jsou hrůzy, které i na nejstatečnější doléhají, žádného práva nemají (leč natrest, jímž v chřtánu pekla budou mučeni), aby jakoukoliv věc plachou učinili. Přecházím urážky, jichžto se na samotném Králi dopouštějí, a škody, jež samotnému Králi působí ničím tolika království a tím, že všechna práva Indijské chráníci (pokud mohou) umenšují, ba zlehčují a ruší. A toto jsou jediné služby, které Králům našim prokazují Španělé pod onou nespravedlivou a lichou zámminkou.

Tento tyran, opírající se o tutéž zámminku, poslal jiné dva hejtmany, kteří ho předčili bezbožností, lhosti a ukrutností, do přúrodných a plodinami i lidem oplývavých království, totiž do Guatimaly, která položena jest u moře Jižního; kteřížto hejtmány dostali také rozkaz odebrati se do království Naco, Honduras a Guaymura, které leží u moře Severního, a jsou od Mexika vzdáleny tři sta mil cesty. Jeden byl poslán po zemi, druhý pak po moři a oba byli jak pěšími tak jízdními doboře vybaveni.

A toto věru pravím, že o zlu, které oba spáchali, a na jmé ten, jenž táhl do království Guatimaly (druhý totiž zlou smrtí schvácen za malíčko zemřel), bylo by možno zvláštní knihu sepsati a tolika řežemi, nespravedlnostmi, jatkami a surovým pustošením ji naplniti, že by hrůzu nahнала věkům jak přítomnému, tak budoucímu. Ten totiž za jisté ostatní předčil velikostí i počtem jak ohavností tak pustošení, jež všude bez konce byly. Ten, který cestoval po moři na lodích, sužoval břehy

velikými nájezdy, pohoršeními a krutostmi, a jemu z království Yucatan, jež leží při cestě do království Naco a Guayamura, kamž šel, vstříc přišli lidé dary obřezání. Když k nim dospěl, poslal hejtmany s mnohými vojáky, aby zemi pustošili; a páchali veliká přestoupení a řeže, obzvláště pak kterýsi vzpurný a vzbouřivší se hejtmán, který s třemi sty vojáky vtrhl do kraje sousedícího s Guatimalou a tam, když byl města zapálil a všechny obyvatele vyvraždil, zloupil jejich majetek; což, jak zjištěno, učinil v dlouhosti sta a dvaceti mil pevné země; chtěl totiž, aby, budou-li ho jeho druzi promáslodovat, byli v odvetu za utrpenou škodu od Indiiců zabiti; což se stalo, neboť tam zabít jest nejvyšší vůdce, proti jehož velení se řečený hejtmán vzbouřil. Po něm nastoupilo mnoho jiných překrutných tyranů; hroznyými robotami krušili domáčí lidi a pak je prodávali těm, kdo ze Španěl přiváželi víno, šaty a podobné života nezbytosti. Tím vším od roku tisícého pětistého dvacátého čtvrtého do roku tisícého pětistého třicátého pátého provincie Naco a Honduras, které lhostatosti vynikaly, v liduprázdnotu pustinu obrátili; a nedávno jsme je tak zplenně viděli, že nikdo, byť byl sebe tvrdší a nehladějiší, by lhosti neušel při pohledu na ně. Za těchto jedenáct let v onom kraji přes dva miliony lidí zavraždili, a nyní stěží jich pozůstává dva tisíce, z nichž denně jednotliví scházejí obvyklou robotou.

Než vrátme se k onomu velikému tyranu, který, jak jsme řekli, předešlé krutostí překonává a dnešním jest roven a který šel do Guatimaly. Tento hejtmán na pochodu z provincií s Mexikem sousedících do Guatimaly, což podle cesty, kterou se bral (jak sám v dopise nejvyššímu tyranu píše a dosvědčuje), čtyři sta mil čim, všude povždy pomýšlel jen na vraždění, na upalování lidí, na žhářství a na plnění; pod řečenou záminkou pak nutil tamní lidi, aby se poddával lidem tak nepravostným, nelidským a ukrutným a činil tento nátlak jménem Krále Španělského, kterého nikdy neviděli a o kterém

nikdy nezaslechli a kterého považovali za ještě nepravostnějšího a ukrutnějšího, než jsou jeho úředníci. A tak nedávaje jim žádné lhůty na rozmyšlenou, všecko ohněm a krví hubil.

O království a provincii Guatimala

První, co učinil po příchodu do tohoto království, byla řež. Přesto však Španělům v ústrety vyšel nejvyšší Pán na nosítkách, s pozouny, s bubny a radostným voláním, provázen mnohými šlechtici města Utlatlan (které bylo úhlavní město celého království). Oné noci Španělé přenoclehovali mimo město; neboť nedostí bezpečnými se cítili v místě tak dobře hrazeném. Druhého dne obeslali řečeného Pána s mnohými urozenými a nakázali odvésti určité množství zlata. Když odpověděli, že dosti učinili nemožnou, protože jejich země zlata nedává, byli z hejtmanova rozkazu bez obvinění z jiného zločinu a bez jakéhokolivék soudního řízení za živa spáleni. Když ostatní urození této provincie viděli, že jejich páni, v jejichž rukou spočívala všechna moc, byli upáleni jen z té jedné příčiny, že nedali zlato, rozhodli se utéci do hor; svým poddaným nakázali, aby byli poslušni Španělů jako pánů, ale výslovně jim zakázali a zapověděli Španěle zpravovat o útěku a o místě úkrytu.

A ejhle, lidu množství bez čísla přistoupilo ke Španělům, žádajíc, aby bylo zahrnuto do počtu poddaných s tím, že jim chce sloužiti; tento milý hejtmán odpověděl, že je nechce přijati a že je všechny smrti zahubí, nevyvířili místo, kam se utekli jejich páni. Indiici odpověděli, že toto jest jim úplně neznámé a nepovědomé, sami však že jsou svolni, aby Španělé uživali jejich služeb, a služeb jejich žen a dětí; oni, Španělé, že jsou Pány, že se mohou utati vlády a že je mohou buď zabiti, nebo s nimi naloziti, jakkoliv se jim líbí. Což často a opětovně nabízeli. Věc jest hrozná: Španělé táhli ven-

Španělé pro přílišnou svou lakotu a chtivost peněz kněžím nedovolují a netrpí vstupovati v místa, kterým vládnou; kněží totiž, tak říkají, jim přinášejí dvoji škodu, z nichž první a hlavní jest, že Indijeci ke kázáním svolani a shromáždění zahálejí a nepracují a robota vázne. A stává se, že Španěl vtrhne mezi Indiuce, kteří naslouchají kázání kněze, a před očima všech káže padesáti nebo stu Indijců, aby šli odnésti jeho rance a zavazadla; a když Indijeci nechtějí odejít, nutí je k tomu ranami holí a kopanci; čímž pohoršiv a rozhněvav kněze i Indiuce, učinil újmu spásе duší kněží i Indijců. Druhá škoda, kterou Španělé trpí, jest prý v tom, že osvěcení a křesťany učinění Indijeci prý jsou pánovití a mají se býti učenějšími a schopnějšími, než jsou ve skutečnosti, a nechtějí nadále konati a odmítají prokazovati takové služby, jaké prokazovali.

Španělé nic jiného na mysli nemají, než poroučeti, a nic jiného nechtějí, než aby je Indijeci uctívali a zbožňovali.

Takovýmto způsobem otevřené ztěžují a maří šíření Evangelia, aby Indijeci křesťanství nepřijímali.

Dáváno pak jest někdy dvěma, třem či čtyřem Španělským město či osada (jedněm více, jednom méně), i stává se, jako by mezi sebou dělili stádo vepřů, že jeden požaduje ženu, druhý manželka, třetí děti. Těchto Indijců pak Španělé používají k mnohemu dílu, buď k obdělávání polí nebo v dolech, nebo také k nošení břemen je pronajímají ma cesty padesáti, šedesáti, sta mil. Protože pak se toto denně stává, Indijeci nemohou býti přítomni hlásání slova Božího a také nemohou býti vzdělávání ve svaté víře. Španělé učinili z dětí otroky, zhladili převeliká města a počet lidí bez čísla a nešetřili žádných stavení, dětí, otců, ani matek.

*) Apograpfum = zkrácený opis.

Španělé neměli žádnou starost o obrácení těchto lidí, jako by zároveň s jejich těly umíraly i jejich duše rozumu schopné a rozumem nadané a jako by po jejich smrti nebylo žádné nesmrtelnosti, slávy či ztracení.

Třetího divočáku apograpfum

Španělé jsou povinováváni Indiuce zasvěcovati do svaté maší víry; z té příčiny jsme vyslechli Jana Colmenero v Městě Svaté Marthy. A byl to muž člověku toliko podobný, nevzdělaný a žranivý. A ačkoli v mu bylo svědkům krížen poznamenati; a byv tážán, čemuže uí Indiuce, odpověděl, že je poslá ke všem čertům, a stačí prý, řekne-li jim: Per signin Sanctin Cruces.

Jak však mohou Španělové, i vzdělanější a urozenější, pečovati o duše, když větší část sama nezná ani desatero přikázání, v něž jest věřiti, ani ostatní ke spásе potřebné; a když jezdi do Zemí Indijských z jedi-dostivosti a nesmírné své chtivosti, a jsou z větší části tak všem neřestem oddaní, tak zkažení, nepoctiví, nečestní a neřádní, že kdyby byli váženi na spravedlivých vahách s Indijeci, Indijeci by byli bez váhání nalezeni a zváženi ctností lepšími a života způsobem světějšími. Indijeci totiž, ač nevěřící, se spokojují s jednou manželkou a žijí s ní podle příkazu a nutnosti přírody, přičemž vdí, kterak Španělé, Božím zákonem pohrdajíce, ne s jednou, ale stěží se čtrnácti ženami se spokojují. Indijeci nikomu statků neujímají, ani neloupí, nikomu ne ubližují, nikoho neutiskují, ani nezabíjejí; a vidí, že Španělé páší všechny hříchy, všechna zla, věrolomnosti a nepravosti, kterých se smrtelník vůbec může dopustiti proti všelikému právu. A následkem toho Indijeci přijímají s posměchem a s nevírou všechno, co se jim říká o Bohu, a v domněnku to obracejí, že ze všech bohů jest nás

Bůh nejnorský a nejnicemnější, když má tak zlé a pekelné vyznavače.

Pokud pak se dotýká Vašeho Velčenstva, mají za to, že mezi králi není nižádného krutějšího či nešťastnějšího, když posílá tak kruté a bezbožné služebníky do těchto krajů. Také pevně věří, že Vaše Velčenstvo se živí krví a lidským masem. Byť i Vašemu Velčenstvu toto bylo nové a neslychané, v onom kraji jest známé a zakoreněné. Mnoho podobného, co jsme na vlastní oči viděli, bychom mohli přednésti, leč bylo by to bolestně sluchu Vašeho Velčenstva a myslie lidí by to naplnilo hrůzou. A lidé by byli jati nejvyšším údivem, proč Bůh tak dlouho otáčí a odkládá Španělsko zkaziti a vyvrátiti.

Záminka doporučovali čili svěřovali Indiioe Španěltm má nejiný účel, než dáti příležitost, aby Indiioi mohli býti zotročeni. Španěl, pán či představený města, osady nebo vesnice, příkladem svého zvráceného života napíše více škody a zla, než může dobře vykonati sto poctivých a bezúhonných křesťů vzděláváním Indiioů a jejich obracením na víru.

Čtvrtého důvodu apograpfum

Pak-li Španělé mají nad někým nadvládu a na něčem obzvláštní zájem, nemohou se - jsouce puzeni velikou chtivostí statků - zdržeti od sužování, čnění krivd, od šizení a od utiskování, kterým nejvyšší soud Vašeho Velčenstva nemůže učiniti přítrž, a Indiioi nemohou žalovati, nebot Španělé je příliš straší a jim vyhrožují, a často je zabíjejí, aby nemohli vznésti žalobu; čehož máme jistou vědomost. Z toho zřejmě vysvítá, že zbaveni jsouce pokoje a klidu, nemohou se věnovati věcem božským, neboť jsou od toho odváděni tisíci překážkami, úzkostmi, trápeními, smutky a soužením; tím se stalo, že pojali a chovají proti Vašemu Velčenstvu nenávisť a k zákonnu opovržení a že mají tyranské jho vlády Vaše-

ho Velčenstva za příliš těžké, lakotné a nesnesitelné, a mni, že jest chvaltebné svrhnutí a setřásti je; a štvalni zoufakstvím, Bohu zlořečí, připisujíce jemu všechna zla, kdyžžé tak mnoho zlého se děje pod znakem a záštitou jeho zákona; kteražto zla (tak za to mají) Bůh sám dopouští, aniž je kára či trestá; a nebrání nepravosti těch, od kterých tato zla pocházejí a pramení a kteří se nazývají sluhv Božimi, a nikterak je nepotlačuje. Dnem i nocí jsou zmítáni touhou po svých božích a po nich dychtí, majíce je za lepší našeho Boha; od něho totiž byli obmyšleni nekonečným zlem, od nich však mnohým dobrem byli obmyšleni; skrze ně nebyvše sužováni žádným zlem jako skrze křesťany.

Pátého důvodu apograpfum

Dokážeme a ukážeme Vašemu Velčenstvu, že Španělé ve lhuťe třiceti osmi či čtyřiceti let podle spolehlivého počtu nespřavedlivě zavraždili přes dvařáset miliónů Vašich poddaných; a to neřikám, jak by se byli mohli znásobiti a potomstvem rozmnožiti, kdyžžé na celém světě žádný jiný kraj není tak způsobilý a vhodný k rozplozování zvířat a lidských tvorů. Všechny téměř kraje tohoto království jsou mírného povětří a tím i příznivé lidskému plození. Tento nescíšný lid byl vraždami vyhlazen od Španělů, aby nad dalšími nabylí tířadů, moci a vlády. Kdyžž totiž čini Indiioům krivdy a oni se zbraněmi chtějí chrániti, vrazdí je hrozným porubáním, a kdo zůstanou na živu, jako otroci jsou odváděni k dobývání zlata a stříbra v dolech; jiné zase svazují k nošení břemen, dva a dva, jako dobyřčata, a také je pronajímají, a tak musejí zahynouti; nechat umírají, nebo žijí, jen když pojde nějaký zisk z jejich práce a mnoho peněz se nahromadí. Vpravdě říkám, že mnohé vynechávám, co bych měl vypověděti a co tam jest všem známé a zřejmé. A kdyžž by kdokoliv cokoliv opatněno chtěl, nebo se

pokoušel Vašemu Veličenstvu namluviti, sílou samotné pravdy dokážeme, že jest vina velezradou a účasti na loupežích v Zemiích Indijských, anebo že v podíl z těchto loupeží doufá. Neboť žádné morové povětrí s nebo sestoupivší by nebylo s to zpusťositi přes dva tisíce pět set mil země obdělávané nescíslným lidem, že by zůstalo bez obyvatel.

Šestého dívodu apogrophum

Španělé - z pouhé dychitivosti světských statků - poznamenali jméno Indijců hanebností, nad kterou ničem-nější a morovitejší není, totiž, že jsou znali a vinní ohavného hříchu proti přírodě; ve kterémžto obvinění jest neméně nepravosti a zlomyslnosti než falše a lži. Na základém z ostrovů totiž, ani na Hispaniole, ale ani na Ostrově Svatého Jana, na Cubě, Yamayce, ani na šedesáti Lucayských, kdež žil nekonečný počet lidí, nikdy nikde nebylo stopy tohoto hříchu, čehož jsme svědkem, neboť od začátku jsme toto zkořumali. Aniž v celém Perusiu byla řeč o tomto zločinu. V království Yucatan pak ani jeden člověk tímto zločinem poskvrněný nalezen nebyl, ani v celé Americe vůbec. Tvrdí se, že v některých místech žije několik takových lidí, toto však nesmí býtí důvodem, aby celá země byla obviněna nebo tupena. Totéž chceme říci o pojídání lidského masa, že se v těchto krajích nic takového obecně neděje; že se však někde přece tak děje, popřati nehodláme. Než také z modloslužebnictví je obviňují, jako by za to měli býtí kárání a trestání od lidí a nikoliv od Boha, kterého urážejí. Neboť přece obývají své oddělené země a svá království a jen svým přirozeným pánům jsou povinováni poslušností. I naši předkové, dokud nebyli vzděláni a poučení věroukou, byli obklíčeni týmiž temnotami modloslužby a před příchodem Páně všichni lidé v témž omylu bloudili. Protože však Indijeci byli tak lidští, laskaví a pokorní, Španělé se opovážili o nich tvrditi, že ne-

jsou ani schopni, ani způsobili přijetí křesťanství a zákona. Španělé úmyslně a s velkou pílí bránili, aby nebyla hlásána a kázána nauka Ježíše Krista, ani etnosti jeho, ani království jeho; i kréze totiž vyháněli z měst a z jiných míst, aby neodhalovali tyranství a na ně neukazovali; ba nařídlo ještě svým španělským příkladem kazili domácí lid a jeho mrav, učice je nešetem, o kterých předím vůbec neměli vědomosti. Jako na příklad křiti, Kristova svatého jména rouhavě užívali a nadarmo bráti, lichvariti, lháti a mnohé jiné, co protivné a odporomé jest jejich nátuře tak dobroživé, laskavé a počestné.

A tak tedy Indiuce vydati nebo ponechati Španělům nic jiného není, než dáti je lidem, kteří je bez pochybnosti zničí na těle i na duši a vnivec obráti.

Král Ferdmand, podvodem a šalbou byv olesťen, dovolil, aby Indijeci byli odvečeni a odvedeni z ostrovů Lucayských na ostrov Hispaniola a byli tak zbaveni domovů a vlasti; tím se stalo, že na padesáti ostrovech, z nichž některé byly větší Kanárského a všechny oplyvaly lidem bez čísla, bylo nyní nalezeno toliko jedináčte osob. Což můžeme svědecky dotvrditi. Kdybych chtěl Vašemu Veličenstvu popsatí ukrutenství, spáchaná od těchto svatých Španělů na obyvatelích Lucayských ostrovů, porubání, řeže a pustošení, slova ta by Vaše královské uši naplnila ošklivostí a hrůzou. Že Španělé lid Indií drásali válkou, vraždili, zbavovali zrozenců a přátel, přibuzných a statků, bylo shora dostatečně a obšírně dokázáno. A že ony země jsou zpusťosené a opuštěné, to svět volá a andělé hořekují a Bůh jasné prohláshuje velikými odplatami a tresty, kterými nás navštěvuje.

Sedmého dívodu apogrophum

Španělé z Indijců ssají a ždímají všechnu podstatu a sílu těla - neboť nic jiného Indijeci již nemají; až do krve plvání je sužují, všem nebezpečenstvím vystavují,

všeliké a nesnesitelné práce jim ukládají, a což navice, rozličným mučením a bitím holemi i dítkami je drásají a sápají; až nakonec je rozličnými způsoby hubí.

Indijce dávají pod moc Španělů jest totěž, jako dají děti k podřezání zřítelným a bésněm, kteří mají břitké nože; nebo jako vydají lidi v moc zmrzlých a úhlavních nepřátel, kteří se nemožnou dočkati chvíle vražďení; či jako lepou pannu vydají na pospas mladému muži, který jest žádostivosti jat a zmizán; její zmrhání by z toho pošlo a násilí, leč že by byla vysvobozena zásahem Boží milosti a skrze veliký zázrak. Krátce řečeno, dávají Indijce pod moc Španělů jest totěž, jako ukládají je na rohy divokých byků, nebo je předhazovají a na pospas dávají vlkům, lvům, či tygrům, dlouhým hladem trápeným. A spíše by tato dravá zvěř uposlechla zákonů, zákazů a pohrůžek, aby předhrozené nepožřela, než by Španělé přestali Indijce vraždit, aby získali zlato. A z naší velké a dlouhé zkrúšenosti o tomto Vaše Veličenstvo jistěme: i kdyby Vaše Veličenstvo před dveřmi každého Španěle dalo postaviti šibenici a přísahal při posvátné své koruně, že každého dá oběsiti, kdo by i jedinkého Indijce zavraždil - pokud Vaše Veličenstvo komukoliv ze Španělů jakýmkoliv způsobem udělilo a dalo nad Indijci jakoukoliv svrhovanost a moc či porušení, ať bezprostřední nebo nepřímé, Španělé od vražďení Indijců neustanou.

Osmého divoču apogryphum

Indijci jsou nejen v poddanství Španělů, ale ještě k tomu jest nad nimi ustanoven dřáb, ba spíše krutý kat, který jim v každém městě a v každé vesnici poroučí, kteréhož nazývají Estanciero, čili Calpisquu ve své řeči a který dohlíží na práci a všechno dílo, které nakázal nejvyšší lupič. Calpisquu je trápi takový sužováním, že kdyby nebylo pekelných muk, nic na celém světě by nebylo lze k tomu připravati. Kat tento je tepe kyj, pro-

vazy uzlovatými a palicemi, kropí je kapkami vřící slá-
niny, suzáje neustálým mučením; násilím znoučivá pan-
ny a ženy; slepice, největší jejich poklad, požírá nebo
daruje nadřizovaným pánům a tyranům; tiskne je jinými
a dalšími mukami nekonečnými; a aby si nestěžovali na
tato trápení, tento dřáb jim nahání strach a hrozí jim,
že je obviní a obžaluje z modloslužebnictví. Celkem In-
dijci musejí sloužiti a vyhovovati dvačít neřádným a
zpusklým lidem, kteří nemají rozumu: Indijci totiž mají
čtyři nejvyšší pány: Vaše Veličenstvo, svého kasíku;
toho, komu byli dáni pod moc, a onoho Estancierera, o kte-
rém byla malíčko výše učiněna zmínka a který s nimi
nakládá ze všech nejhůře. A k těm čtyřem musejí býti
připočteni další, stolbové a mouteníni, které má ve služ-
bě veliký generál a vojevůdce; a ti tento ubohý lid těžce
okrádají a utiskují.

Desátého divoču apogryphum

Velmi jest se obávat, aby Bůh obě Španělska nezničil
a v úplnou zkázu nevedl pro přetěžké hříchy, páchané
Španěly v Zemích Indijských; neboť již nyní se objevují
znamení trestu za to, a všichni již přiznávají, že trestí
převélice přitývá; z čehož jest vidno, že Bůh jest velmi
urazen a rozzezen zpusťšením a zpleněním řečených
krajů; a z takových pokladů, jaké Indie daly (kteréžto
poklady obsahovaly tak velké množství zlata a stříbra,
že ani král Salomoun, aniž který jiný král tolik neměl,
tolik neviděl a o takovém množství ani nijaké zmínky
neslyšel) vůbec nic nezbylo ani nepozůstalo. Ba ani z pe-
něž, ježto ve Španělech byly před dobýváním Indií, nic více
už není viděti. Z toho pochází, že všechno jest dražší,
než bývalo, a lid jest tištěn velikou bídou a nouzí; a také
Vašemu Veličenstvu nic velikého ani obdivuhodného se
nedají.